

رابطه رویکرد مطالعه عمل فکورانه با رضایت از دوره آموزشی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲

محمد رضا نیلی^۱، حمید عبدی^{۲*}

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

^۲ دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

* نویسنده مسئول: حمید عبدی، گروه علوم تربیتی، برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. ایمیل: Habdi63@Gmail.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۱۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۲۶

چکیده

مقدمه: نوع رویکرد مطالعه و یادگیری دانشجویان، در میزان رضایت از دوره و پیشرفت تحصیلی نقش دارد. پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه رویکرد مطالعه عمل فکورانه با رضایت از دوره آموزشی و پیشرفت تحصیلی انجام گرفته است.

روش کار: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان پرستاری ترم سوم، پنجم و هفتم دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، و نمونه پژوهش شامل نمونه در دسترس در این مقطع زمانی (۱۸۷ نفر) بود. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد رویکرد مطالعه عمل فکورانه متشکل از ۲۵ سؤال، و یک گویه کلی به منظور سنجش رضایت کلی از دوره، و از معدل دانشجویان برای پیشرفت تحصیلی استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی و استنباطی (ضرایب همبستگی، تحلیل واریانس، و آزمون t مستقل) استفاده گردید.

یافته‌ها: بین رویکرد مطالعه عمل فکورانه و متغیرهای پیشرفت تحصیلی و رضایت از دوره همبستگی معنی‌داری وجود داشت ($P = 0/001$). این رابطه بین رضایت از دوره و پیشرفت تحصیلی نیز دیده شده است ($P = 0/001$). یافته‌ها همچنین نشان داد که با بالا رفتن ترم تحصیلی، همبستگی بین مؤلفه‌های مذکور افزایش یافته است.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این پژوهش، رشد مطالعه عمل فکورانه می‌تواند برای مواجهه با دشواری‌های نظری آموزش پرستاری و آمادگی در راستای مواجهه با پیچیدگی‌های محیط بالینی در پرستاران مؤثر باشد. بنابراین دست اندرکاران و برنامه‌ریزان آموزشی حوزه آموزش پرستاری می‌بایست با اتخاذ راهبردهای آموزشی، سعی در ارتقای این مهارت‌ها در دانشجویان خود و ارتقای سلامت در جامعه داشته باشند

واژگان کلیدی:

پیشرفت تحصیلی

دانشجویان پرستاری

محیط بالینی

سلامت

تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

دانشجویان نقش ایفا نماید (۴-۷). در این راستا، رویکرد مطالعه عمل فکورانه (Practice Deliberative)، می‌تواند از رویکردهای اساسی مطالعه و یادگیری جهت تربیت و آماده نمودن دانشجویان در رشته‌های مختلف، و ارتقای پیشرفت تحصیلی آنها به شمار رود (۸) رویکرد مطالعه عمل فکورانه، سبکی از مطالعه فعال است که معطوف به دستیابی به درک عمیق به جای حفظ طوطی وار می‌گردد، به بیان دیگر رویکردی به مطالعه است که منجر به عمل فکورانه در انجام فعالیت می‌گردد (۹). عمل فکورانه، به عملیات یا فعالیتهایی اطلاق می‌گردد که بر اساس تفکر و تأمل در جهت نیل به حداکثر پیشرفت انجام می‌گیرند (۱۰). رویکرد مطالعه عمل فکورانه، از رویکردهای اساسی مطالعه و یادگیری جهت تربیت و آماده نمودن دانشجویان برای محیط‌های بالینی به شمار

یکی از پیامدهایی که به دنبال یادگیری اتفاق می‌افتد نتایج آن است. همچنین تعیین کیفیت نتایج یادگیری در اثر کیفیت فعالیت‌های یادگیری بدست می‌آید (۱). رویکردهای مطالعه یکی از عوامل مؤثر یادگیری و پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان هستند (۲). رویکرد مطالعه به نوع برخورد یادگیرندگان با مطالب گفته می‌شود. رویکردهای مطالعه و یادگیری، فعالیت‌هایی ذهنی‌ای هستند که فراگیران در هنگام مطالعه به کار می‌برند تا بتوانند به طور موثرتری در دریافت، سازمان دهی، یا به خاطر آوردن اطلاعات از آن‌ها استفاده نمایند (۳). رویکردهای مطالعه و یادگیری می‌توانند بر میزان رضایت کلی از دوره آموزشی تأثیر داشته باشند (۴) که این رضایت کلی از دوره آموزشی می‌تواند در وضعیت تحصیلی

۱۸۷ نفری را تشکیل می‌دهند. در این مطالعه از شیوه نمونه‌گیری در دسترس استفاده گردیده است. بر این اساس تعداد ۱۲۳ نفر به صورت داوطلب و در دسترس در پژوهش شرکت نمودند. در راستای تبیین کفایت حجم نمونه می‌توان به نرمال بودن توزیع اشاره کرد که نشان از معرف بودن نمونه می‌باشد. همچنین با توجه به توان آماری بالای ۰/۸ و سطح معناداری نزدیک به صفر ($P = ۰/۰۰۱$) در آزمون تحلیل واریانس مندرج در جدول ۳، می‌توان فرض کرد که حجم نمونه کافی می‌باشد (۲۱). تمامی ۱۲۳ نفر حاضر در نمونه پژوهش، پرسشنامه‌های تحقیق را به صورت کامل پاسخ دادند. معیار ورود به پژوهش، شامل کلیه دانشجویان ورودی نیم سال دوم تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ به عنوان دانشجویان ترم سوم در زمان انجام پژوهش و با شرکت ۴۳ نفر در پژوهش، دانشجویان ورودی نیم سال دوم تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ به عنوان دانشجویان ترم پنجم در زمان انجام پژوهش و با حضور ۴۱ نفر در پژوهش، و دانشجویان ورودی نیم سال دوم تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ به عنوان دانشجویان ترم هفت در زمان انجام پژوهش و با شرکت ۳۹ نفری در تحقیق بوده است. دانشجویان سال اول (نیمسال دوم ۹۳-۱۳۹۲) به این دلیل انتخاب نشده‌اند که ممکن است به دلیل جدیدالورود بودن هنوز دوره آموزشی را به خوبی تجربه نکرده و درک درستی از آن نداشته و نتوانند به خوبی آنرا ارزیابی نمایند. قابل ذکر است از آنجا که دانشجویان ورودی نیمسال اول، دانشجویان ترم دوم، چهارم، ششم و هشتم را در زمان انجام پژوهش تشکیل می‌دادند و به دلیل عدم تجربه کافی از دوره توسط دانشجویان ترم دوم و اتمام تحصیل از سوی بیشتر دانشجویان ترم هشتم و عدم دسترسی به آنها، ترجیح داده شد که از دانشجویان ورودی نیمسال دوم که به عنوان دانشجویان ترم سوم، پنجم و هفتم بودند استفاده شود. نحوه جمع‌آوری داده‌ها، بدین صورت بود که ابتدا با مراجعه به کارشناسان آموزشی دانشکده، از برنامه‌های کلاسی دانشجویان در هر یک از سالهای دوم، سوم، و چهارم آگاهی حاصل شده بود و به مدرسان این کلاس‌ها در خصوص هدف مطالعه اطلاع داده شده بود. در این راستا، با هماهنگی با استاد هر کلاس و کسب رضایت از دانشجویان، در ۱۰ دقیقه ابتدایی یا پایانی کلاس، اقدام به توزیع پرسشنامه تحقیق در بین دانشجویان گردید. در رابطه با دانشجویان ترم هفت، نیز که کلاسهای نظری برای آنها تشکیل نمی‌گردد با اطلاع قبلی از

می‌رود (۸). این امر بویژه در رشته‌های پرستاری به دلیل درگیر بودن در کارهای بالینی در زمان تحصیل و بعد از آن و نیز بدان جهت که عملکرد آنها با حیات انسان‌ها سروکار دارد، از اهمیت دوچندانی برخوردار است. Ericsson و همکاران، بهره‌گیری از عمل فکورانه را در دانشجویان پرستاری و در راستای ایفای فعالیت حرفه‌ای آنها بسیار مؤثر می‌دانند (۱۱). Moulart و همکاران در پژوهش خود دریافتند که جنبه‌های عمل فکورانه نظیر برنامه‌ریزی، سبک مطالعه و انگیزش همبستگی مثبتی را با پیشرفت تحصیلی نشان داده‌اند. همچنین دانشجویان با پیشرفت تحصیلی بالاتر از خصوصیات عمل فکورانه بالاتری نسبت به دانشجویان با پیشرفت تحصیلی پایین برخوردارند (۹). تحقیقات همچنین نشان داده‌اند که بین رویکرد مطالعه و رضایت از تحصیل رابطه قوی و مثبت وجود دارد (۷، ۱۲).

با احتساب اهمیت و نقشی که پیشرفت تحصیلی می‌تواند به عنوان یک نشانگر در میزان اثربخشی دوره ایفا نماید، از اینرو نظام‌های آموزشی به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی فراگیران در جهت رشد و تعالی اهداف خود و راه کارهایی برای رسیدن به آنها هستند (۱۳). از جمله عوامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی، بر اساس پژوهش‌های پیشین، به نظر می‌رسد که رویکردهای مطالعه (۲، ۱۴-۱۸) و رضایت از تحصیل (۵، ۶، ۱۹، ۲۰) باشند. علیرغم تحقیقات انجام گرفته در زمینه ارتباط رویکردهای مطالعه و رضایت از تحصیل و پیشرفت تحصیلی، با این اوصاف، در ارتباط با اثربخشی رویکرد مطالعه عمل فکورانه به عنوان یکی از رویکردهای مؤثر در آماده نمودن دانشجویان پرستاری برای محیط‌های بالینی (۸)، و تأثیر آن در پیشرفت تحصیلی و رضایت از تحصیل، با فقدان تحقیقات در این زمینه در ایران روبرو بوده و نقش ویژه رویکرد مطالعه عمل فکورانه، علیرغم اهمیت اساسی آن برای یادگیری و حرفه‌آموزی دانشجویان پرستاری، مورد توجه واقع نشده است. با توجه به این اهمیت، در پژوهش حاضر، بررسی رابطه رویکرد مطالعه عمل فکورانه با رضایت از تحصیل و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان پرستاری سالهای دوم تا چهارم مورد بررسی قرار گرفته است.

روش کار

پژوهش حاضر، توصیفی همبستگی می‌باشد که در نیمسال دوم تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان اجرا گردیده است. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه دانشجویان پرستاری نیم سال دوم سالهای تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ تا ۹۲-۱۳۹۱ بودند که جمعیتی

دیگر با عنوان «نظری ندارم» پاسخ داده شده بود که در تجزیه و تحلیل داده‌ها به تناسب ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) نمره به هر گویه اختصاص داده شد و گزینه «نظری ندارم» فاقد نمره بود. برای سنجش پیشرفت تحصیلی نیز از معدل دانشجویان استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی و استنباطی (ضرایب همبستگی به منظور بررسی ارتباط بین متغیرها؛ آزمون تحلیل واریانس به منظور بررسی تفاوت میانگین بین سالهای ورودی در متغیرهای پیشرفت تحصیلی، مطالعه عمل فکورانه، و رضایت از دوره؛ و آزمون t مستقل به منظور بررسی تفاوت بین جنسیت در متغیرهای مذکور) استفاده گردید. تمامی آزمونهای استنباطی در سطح ۹۵ درصد انجام گرفته‌اند. جهت انجام عملیات آماری، از نرم افزار SPSS 16 استفاده شده است.

یافته‌ها

میانگین سنی دانشجویان شرکت کننده در پژوهش، ۲۱/۵ سال با انحراف معیار ۱/۲۰ بوده است. بر اساس تجزیه و تحلیل‌های انجام شده، میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌ها در کل میانگین نمره متغیر مطالعه عمل فکورانه ($17/18 \pm 89/74$) بود. همچنین میانگین و انحراف معیار نمره کل آزمودنی‌ها در مؤلفه رضایت از دوره ($0/96 \pm 3/27$) بود که با احتساب میانگین فرضی ۳ (بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای) می‌توان بیان نمود که از نظر رضایت از دوره، دانشجویان در کل، تا حدودی از دوره رضایت داشته‌اند. میانگین و انحراف معیار متغیر معدل ($1/72 \pm 15/07$) بوده است.

نتایج آزمون همبستگی نشان داد که بین متغیرهای مورد بررسی، رابطه معنی‌داری وجود دارد ($0/01 = P$) (جدول ۱). نتایج همبستگی بین متغیر پیشرفت تحصیلی با مؤلفه‌های مطالعه عمل فکورانه و رضایت از دوره، با توجه به سال ورودی نشان داد که بالاترین میزان همبستگی بین پیشرفت تحصیلی با این مؤلفه‌ها در دانشجویان سال چهارم و پایین‌ترین آن در دانشجویان سال دوم دیده می‌شود (جدول ۲).

جهت بررسی اختلاف میانگین نمره کلی پرسشنامه مطالعه عمل فکورانه، رضایت از دوره، و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان پرستاری سه دوره، از آزمون آنالیز واریانس استفاده شده است. پیش فرض تساوی واریانس‌ها توسط آزمون لوین (Levene's Test) مورد بررسی

برنامه حضور آنها در بیمارستان، در بالین و حین انجام کارآموزی اقدام به جمع اوری داده‌ها گردیده است. برای گردآوری اطلاعات مربوط به رویکرد مطالعه عمل فکورانه، از پرسشنامه مطالعه عمل فکورانه استفاده گردیده که توسط Duvivier و همکاران (۸) بر اساس تعدیل پرسشنامه عمل فکورانه Moulaert و همکاران (۹) طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۵ سؤال است که جنبه‌های عمل فکورانه یعنی چهار مؤلفه برنامه ریزی (۷ سؤال)، حجم/تخصیص (۴ سؤال)، تکرار/بازنگری (۴ سؤال)، سبک مطالعه/خوداندیشی (۱۰ سؤال) را تحت پوشش قرار می‌دهد. به هر سؤال، بر اساس یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از به هیچ وجه تا همیشه نمره داده شده است. دامنه نمره کلی این پرسشنامه بین ۲۵ تا ۱۲۵ نمره می‌باشد. این پرسشنامه توسط محققان به فارسی ترجمه شده و ترجمه آن مورد تأیید متخصصان علوم تربیتی و زبان و ادبیات انگلیسی قرار گرفت. در مرحله بعد، این ابزار توسط یکی از متخصصان زبان و ادبیات انگلیسی، ترجمه معکوس گردیده و برای سازندگان آن (۸) ارسال گردید و روایی محتوایی آن از سوی آنها مورد تأیید قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه، توسط طراحان آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از مؤلفه‌های برنامه ریزی $0/76$ ، حجم/تخصیص $0/57$ ، تکرار/اصلاح $0/67$ ، سبک مطالعه/خوداندیشی $0/73$ تعیین شده است (۸). در پژوهش حاضر، ابتدا ۴۰ نسخه از این پرسشنامه به منظور بررسی روایی و درک دانشجویان از گویه‌ها به علت برگرداندن ابزار از انگلیسی به فارسی، به صورت تصادفی در جامعه آماری توزیع گردید و با تجزیه و تحلیل انجام گرفته بر روی پاسخهای پرسشنامه، برخی از واژه‌ها ویرایش گردیدند. پایایی مقدماتی از طریق ضریب آلفای کرونباخ در این مرحله برای کل ابزار $0/71$ مشخص گشت. در اجرای اصلی، این نسخه‌های مقدماتی کنار گذاشته شد و پرسشنامه نهایی بین نمونه تحقیق توزیع گردید. ضریب آلفای کرونباخ برای کل ابزار $0/96$ و برای هر یک از مقیاسهای برنامه ریزی $0/88$ ، حجم/تخصیص $0/78$ ، تکرار/بازنگری $0/84$ ، و سبک مطالعه/خوداندیشی $0/91$ مشخص گشته است. در پژوهش حاضر، رضایت کلی از دوره آموزشی نیز توسط یک گویه کلی همانند تحقیقات پیشین (۲۲-۲۶) مورد سنجش قرار گرفته است. این گویه بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای «کاملاً مخالفم، مخالفم، تا حدودی، موافقم، کاملاً موافقم» به همراه یک گزینه

داشته است. به منظور مقایسه میانگین مؤلفه‌های پیشرفت تحصیلی، رویکرد مطالعه عمل فکورانه، و رضایت کلی از دوره در دانشجویان دختر و پسر از آزمون آماری t مستقل استفاده گردید. پیش فرض تساوی واریانس‌ها با استفاده از آزمون لوین (Levene's Test) مورد بررسی قرار گرفت و نشان داد که تفاوت بین واریانس‌های دو گروه نمونه در جامعه صفر می‌باشد. بر اساس آزمون آماری t مستقل، تفاوت بین دانشجویان دختر و پسر در مؤلفه‌های پیشرفت تحصیلی، رویکرد مطالعه عمل فکورانه، و رضایت کلی از دوره معنادار بود. در هر سه مؤلفه، دانشجویان دختر از میانگین نمرات بالاتری نسبت به دانشجویان پسر برخوردار بوده‌اند (جدول ۴).

قرار گرفته و مشاهده گردید که فرضیه صفر مبنی بر تساوی واریانس‌ها مورد تأیید واقع شده و پیش فرض تساوی واریانس‌ها برقرار است ($P > 0.05$). نتایج آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) نشان داد که تفاوت معنی داری در بین دانشجویان پرستاری از نظر پیشرفت تحصیلی، رویکرد مطالعه عمل فکورانه، و رضایت کلی از دوره با توجه به سالهای ورودی وجود دارد ($P = 0.001$) (جدول ۳). آزمون تعقیبی شفه (Scheffe) نیز نشان داد که اختلاف معنی داری در بین سالهای ورودی با یکدیگر از لحاظ مؤلفه‌های مذکور وجود داشته است ($P = 0.001$) و بیشترین اختلاف بین دانشجویان ورودی ۹۰-۱۳۸۹ و دانشجویان ورودی ۹۲-۱۳۹۱ در هر سه متغیر وجود

جدول ۱: ضرایب همبستگی بین متغیرهای عمل فکورانه و رضایت از دوره آموزشی و پیشرفت تحصیلی

متغیرها	مطالعه فکورانه	برنامه ریزی	حجم/تخصیص	بازنگری	سبک مطالعه خوداندیشی	رضایت از دوره	پیشرفت تحصیلی
مطالعه عمل فکورانه	-						
برنامه ریزی	**0/97	-					
حجم/تخصیص	**0/96	**0/94	-				
بازنگری	**0/95	**0/90	**0/96	-			
سبک مطالعه/خوداندیشی	**0/94	**0/87	**0/84	**0/84	-		
رضایت از دوره	**0/88	**0/91	**0/85	**0/82	**0/78	-	
پیشرفت تحصیلی	**0/75	**0/77	**0/75	**0/72	**0/64	**0/74	-

** معناداری همبستگی بین متغیرها در سطح $P < 0.01$ است.

جدول ۲: آزمون همبستگی متغیر پیشرفت تحصیلی و متغیرهای رویکرد مطالعه عمل فکورانه، و رضایت کلی از دوره آموزشی بر حسب سال تحصیلی

شاخص آماری	۱۳۹۱-۹۲		۱۳۹۰-۹۱		۱۳۸۹-۹۰	
	r	p	r	p	r	p
مطالعه عمل فکورانه	0/398	0/008	0/744	0/001	0/770	0/001
رضایت کلی از دوره	0/321	0/036	0/732	0/001	0/742	0/001

جدول ۳: آزمون تفاوت معنی داری نمره میانگین دانشجویان در مؤلفه پیشرفت تحصیلی، مطالعه عمل فکورانه و رضایت کلی از دوره آموزشی بر حسب سالهای تحصیلی

شاخص آماری	درجه آزادی			F	معناداری	اندازه اثر	توان آزمون
	۱۳۸۹-۹۰	۱۳۹۰-۹۱	۱۳۹۱-۹۲				
پیشرفت تحصیلی	۱۳/۶۱ ± ۱/۳۶	۱۵/۱۲ ± ۱/۰۶	۱۶/۶۲ ± ۱/۲۱	۶۲/۰۸	0/001	0/51	۱
مطالعه عمل فکورانه	۷۱/۷۷ ± ۱۱/۰۸	۹۰/۹۷ ± ۴/۴۲	۱۰۸/۷۳ ± ۷/۵۵	۲۰۴/۵۸	0/001	0/77	۱
رضایت کلی از دوره	۲/۴۴ ± 0/76	۳/۱۹ ± 0/40	۴/۲۸ ± 0/56	۹۷/۳۳	0/001	0/62	۱

جدول ۴: آزمون تفاوت معنی داری نمره میانگین دانشجویان در مؤلفه پیشرفت تحصیلی، رویکرد مطالعه عمل فکورانه و رضایت کلی از دوره آموزشی بر حسب جنسیت					
شاخص آماری متغیر وابسته	جنسیت	درجه آزادی	t مشاهده شده		معناداری
			مرد	زن	
پیشرفت تحصیلی	۱۴/۴۹ ± ۱/۴۱	۱۲۱	-۲/۸۱	۱۵/۳۳ ± ۱/۸۰	۰/۰۰۶
مطالعه عمل فکورانه	۸۲/۸۱ ± ۱۵/۰۶	۱۲۱	-۳/۰۹	۹۲/۸۷ ± ۱۷/۲۴	۰/۰۰۲
رضایت کلی از دوره	۲/۹۴ ± ۰/۸۸	۱۲۱	-۲/۶۴	۳/۴۳ ± ۰/۹۶	۰/۰۰۹

بحث

هماهنگ است. آن‌ها در پژوهش خود دریافتند که بین رویکرد عمقی یادگیری و رضایت از تحصیل رابطه مثبت معنی داری و نیز بین رویکرد سطحی مطالعه و رضایت از تحصیل رابطه منفی معنی داری وجود دارد (۷). در توجیه این نتایج می‌توان گفت که ارائه دوره‌های آموزشی با کیفیت عالی و در راستای رشد مطالعه عمل فکورانه در دانشجویان، می‌تواند یادگیری اثربخش و انتظارات دانشجویان را از تحصیل در دوره برآورده نموده و رضایت آن‌ها را به همراه داشته باشد که این امر، منجر به پیشرفت تحصیلی در آن‌ها می‌گردد.

در پژوهش حاضر، تفاوت معنی داری در میزان جهت گیری برای استفاده از رویکرد مطالعه عمل فکورانه در بین دانشجویان سالهای چهارم، سوم و دوم مشاهده گردیده است. در این زمینه دانشجویان سال چهارم بیشتر از دانشجویان سال سوم و دانشجویان سال سوم بیشتر از دانشجویان سال دوم به رویکرد مطالعه عمل فکورانه توجه داشته‌اند. این نتیجه همسو با پژوهش صورت گرفته توسط داویور و همکاران است. آن‌ها در پژوهش خود با بهره گیری از پرسشنامه تعدیل شده رویکرد مطالعه عمل فکورانه مولارت و همکاران، به بررسی ارتباط عناصر عمل فکورانه (برنامه ریزی، تخصیص/حجم، تکرار/اصلاح، و سبک مطالعه/خوداندیشی) با آزمون مهارت بالینی پرداختند. آن‌ها دریافتند که مهارت برنامه ریزی دانشجویان پزشکی، در طی زمان از سال اول تا سوم افزایش یافته است که در نتیجه عادت‌های یادگیری اثربخشی است که در طول پیشروی و حرکت در برنامه درسی کسب نموده‌اند (۸). با توجه به همبستگی بالای بین مطالعه عمل فکورانه و رضایت از دوره در پژوهش حاضر، در رضایت کلی از دوره نیز دانشجویان سال چهارم بالاتر از سال سوم، و دانشجویان سال سوم جایگاهی بالاتر از دانشجویان سال دوم را به خود اختصاص داده‌اند. با در نظر گرفتن میانگین فرضی ۳، می‌توان گفت که دانشجویان سال دوم، از دوره رضایت لازم را ندارند، ولی دانشجویان سالهای سوم و چهارم تا حدودی از دوره راضی هستند. این امر حاکی از آن است که هر چه از سالهای تحصیل سپری شده است

وضعیت و چگونگی پیشرفت تحصیلی در هر دوره آموزشی، نشاندهنده میزان اثربخشی آن دوره و میزان رضایت از دوره به شمار می‌رود. در این میان، یکی از عواملی که می‌تواند در میزان رضایت از دوره و پیشرفت تحصیلی دخیل باشد، نوع رویکردهای مطالعه و یادگیری است که فراگیران اتخاذ می‌نمایند. این پژوهش از نوع همبستگی و با هدف تعیین رابطه بین رویکرد مطالعه عمل فکورانه دانشجویان و رضایت کلی از دوره و پیشرفت تحصیلی در گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گرفته است. یافته‌های پژوهش، حاکی از همبستگی معنادار بین هر یک از مقیاسهای رویکرد مطالعه عمل فکورانه و پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری است. این نتیجه با نتیجه پژوهش Moulart و همکاران مبنی بر ارتباط بین رویکرد مطالعه عمل فکورانه و پیشرفت تحصیلی هماهنگ است. پژوهش آن‌ها به این نتیجه انجامید که دانشجویان موفق در تحصیلات خود، گرایش به استفاده بیشتری از رویکرد مطالعه عمل فکورانه نسبت به دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی پایین دارند (۹). در راستای همبستگی بین رضایت از دوره و پیشرفت تحصیلی، پژوهش‌ها همانند مطالعه حاضر نشان داده‌اند که رضایت از تحصیل در دوره آموزشی از جمله عواملی است که می‌تواند در وضعیت تحصیلی دانشجویان و موفقیت آن‌ها در این زمینه نقش داشته باشد (۵، ۶). شکورنیا و همکاران در پژوهش خود نشان دادند که رابطه مثبت معنی داری بین رضایت از تحصیل با پیشرفت تحصیلی دانشجویان وجود دارد. یعنی دانشجویانی که رضایت بیشتری از تحصیل داشتند، از پیشرفت تحصیلی بالاتری نیز برخوردار بودند (۷). علاوه بر این نتایج، در پژوهش حاضر نشان داده شد که بین رویکرد مطالعه عمل فکورانه و رضایت از دوره نیز رابطه معنی داری وجود دارد. این نتیجه با نتیجه پژوهش صورت گرفته توسط شکورنیا و همکاران

دوره مؤلفه رضایت کلی از دوره، با احتساب میانگین فرضی ۳، نشان می‌دهد که آنها از دوره نسبتاً رضایت داشته‌اند. اما میانگین نمرات آقایان حاکی از آنست که آنها از دوره رضایت لازم را ندارند. در زمینه پیشرفت تحصیلی نیز مشاهده گردید که تفاوت جنسیتی دانشجویان معنادار است. در این مؤلفه نیز خانم‌ها بالاتر از آقایان قرار گرفتند. این نتیجه با نتیجه پژوهش شکورنیا و همکاران مبنی بر تفاوت جنسیتی دانشجویان از نظر پیشرفت تحصیلی هماهنگ است. پژوهش آنها نشان داد که پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر بیشتر از پسران بوده است (۷).

از محدودیت‌های این مطالعه، بررسی بر روی گروهی از دانشجویان پرستاری در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بود که جمعیت خاص و همگن بودند و لذا تعمیم نتایج آن بر سایر جمعیت‌ها نیازمند مطالعات بیش‌تر است. در پایان پیشنهاد می‌شود که چنین مطالعاتی در رشته‌های دیگر علوم پزشکی نیز که جنبه بالینی دارند انجام گیرد. انجام تحقیقاتی با طرح طولی در انجام این نوع پژوهش توصیه می‌گردد. همچنین پژوهش‌های علی مقایسه‌ای یا تجربی در بررسی اثر گذاری این متغیرها سودمند می‌باشد.

نتیجه‌گیری

دانشجویانی که گرایش بیشتری در استفاده از رویکرد مطالعه عمل فکورانه بر اساس بالا رفتن ترم تحصیلی داشته‌اند، در رضایت از دوره و پیشرفت تحصیلی نیز روند افزایشی را طی نموده‌اند. با توجه به نتایج حاصل، به برنامه ریزان و دست‌اندرکاران آموزش پرستاری پیشنهاد می‌گردد که با اتخاذ راهبردها و سیاست‌هایی، سعی در رشد و بهره‌گیری از رویکرد مطالعه عمل فکورانه در دانشجویان خود داشته باشند.

سیاسگذاری

پژوهشگران بر خود واجب می‌دانند که از کلیه مسئولین محترم و دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که در انجام پژوهش همکاری نموده‌اند مراتب تقدیر و تشکر را به عمل آورند.

دوره آموزشی نیازهای بیشتری از دانشجویان خود را پاسخ داده و میزان رضایت آنها بالا رفته است. میزان رضایت از دوره همانطور که در پژوهش حاضر نشان داده شد رابطه معنادار و مثبتی را با وضعیت تحصیلی دانشجویان داشته است. به تبع این امر، از نظر پیشرفت تحصیلی نیز تفاوت معنی داری در بین دانشجویان سالهای چهارم، سوم و دوم وجود داشته و دانشجویان سال چهارم از نظر پیشرفت تحصیلی بالاتر از سال سوم، و دانشجویان سال سوم بالاتر از سال دوم قرار گرفته‌اند. نتایج حاصله، حاکی از آنست که با ملاحظه همبستگی بالای بین سه مؤلفه مطالعه عمل فکورانه، رضایت کلی از دوره، و پیشرفت تحصیلی، به نظر می‌رسد که ارتقای بهره‌گیری از رویکرد مطالعه عمل فکورانه با بالا رفتن ترم تحصیلی، با ارتقای در میزان رضایت از دوره و همچنین پیشرفت تحصیلی به موازات سپری شدن ترم تحصیلی در ارتباط بوده است. چنانچه در پژوهش حاضر نیز نشان داده شد در بین دانشجویان سال‌های دوم، سوم، و چهارم از نظر میزان همبستگی پیشرفت تحصیلی با هر یک از مؤلفه‌های رضایت کلی از دوره، و رویکرد مطالعه عمل فکورانه شدت و ضعف وجود دارد. بالاترین میزان همبستگی بین پیشرفت تحصیلی و هر یک از مؤلفه‌های مذکور در نزد دانشجویان سال چهارم و پایین‌ترین میزان همبستگی در نزد دانشجویان سال دوم قرار دارد. به هر حال در این زمینه به انجام تحقیقات بیشتری جهت حصول به نتیجه‌ای قابل اعتماد، نیاز است.

در مطالعه حاضر، مشاهده گردید که تفاوت معنی داری در بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ مؤلفه‌های مطالعه عمل فکورانه وجود دارد و میانگین نمرات دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر بوده است. این نتیجه، در راستای نتیجه پژوهش شهرآبادی و همکاران در زمینه تفاوت معنی دار بین دانشجویان دختر و پسر در رویکردهای مطالعه است. آن‌ها در پژوهش خود دریافتند که رویکرد یادگیری سطحی دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر می‌باشد (۲). این تفاوت در زمینه رضایت از دوره نیز در پژوهش حاضر مشاهده شده است. در این مؤلفه، خانم‌ها، میانگین نمرات بالاتری را نسبت به آقایان داشته‌اند. میانگین نمرات خانم‌ها

REFERENCES

- Marambe KN, Edussuriya DH, Somaratne P, Piyaratne C. Do medical students who claim to be using deep learning strategies perform better at the Forensic Medicine examination. *South East Asia J Med Edu.* 2009;3(1):25-30.
- Shahrbadi E, Rezaeian M, Haghdoost A. [The Relationship of Study and Learning approaches with Students' Academic Achievement in Rafsanjan University of Medical Sciences]. *Iran J Med Edu.* 2014;13(10):860-8.
- Nejat N, Kouhestani H, Rezaei K. [Effect of concept mapping on approach to learning among nursing students]. *J Hayat.* 2011;17(2):22-31.
- Edraki M, Abdoli R. [The Relationship between Nursing Students' educational Satisfaction and their academic success]. *Iran J Med Edu.* 2011;11(1):32-9.
- Mirzaei Alavijeh M, Rajaei N, Rezaei F, Hasanpoor S, Pirouzeh R, Babaei Borzabadi M. [Comparison of self-esteem, locus of control and their relationship with university students' educational status at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd]. *J Med Edu Develop.* 2012;7(1):58-70.
- Raines DA. CAN-Care: an innovative model of practice-based learning.

- Int J Nurs Educ Scholarsh. 2006;3:Article 20. DOI: [10.2202/1548-923X.1304](https://doi.org/10.2202/1548-923X.1304) PMID: [17049040](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17049040/)
7. Shakurnia A, Alijani H, Najjar S, Elhampour H. [Correlation between Educational Satisfaction and Approaches to Study and Academic Performance a Study of Nursing and Midwifery students]. Iran J Med Edu. 2014;14(2):101-9.
 8. Duvivier RJ, van Dalen J, Muijtjens AM, Moulaert VR, van der Vleuten CP, Scherpbier AJ. The role of deliberate practice in the acquisition of clinical skills. BMC Med Educ. 2011;11:101. DOI: [10.1186/1472-6920-11-101](https://doi.org/10.1186/1472-6920-11-101) PMID: [22141427](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22141427/)
 9. Moulaert V, Verwijnen MG, Rikers R, Scherpbier AJ. The effects of deliberate practice in undergraduate medical education. Med Educ. 2004;38(10):1044-52. DOI: [10.1111/j.1365-2929.2004.01954.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2004.01954.x) PMID: [15461649](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15461649/)
 10. Haghjooy Javanmard S, Mansourian M. Factors Affecting Deliberate Learning in First Year Students of Nursing and Midwifery School of Isfahan University of Medical Sciences. Iran J Med Edu. 2011;10(5):675-82.
 11. Ericsson KA, Whyte Jt, Ward P. Expert performance in nursing: reviewing research on expertise in nursing within the framework of the expert-performance approach. ANS Adv Nurs Sci. 2007;30(1):E58-71. PMID: [17299276](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17299276/)
 12. Seif D, Khayyer M. [The Relationship between Motivational Beliefs and Learning Approaches among A Group of Medical And Engineering Students of Shiraz Universities]. J Edu Psychol. 2007;3(1):57-82.
 13. Ashoori J. [The relationship of cognitive and meta-cognitive learning strategies, perceived classroom goal structure, and spiritual intelligence with academic achievement among nursing students]. Iran J Med Edu. 2013;13(8):692-700.
 14. Shakurnia A, Ghaforeian Barojerdneia M, Elham Pour H. [The comparing approaches to studying and learning of the basic and clinical medical students and its relationship with Achievement]. J Strid Develop Med Edu. 2012;9(2):132-42.
 15. Marton F, Saaljo R. On Qualitative Differences in Learning-Ii Outcome as a Function of the Learner's Conception of the Task. British J Edu Psychol. 1976;46(2):115-27. DOI: [10.1111/j.2044-8279.1976.tb02304.x](https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1976.tb02304.x)
 16. Biggs J, Tang C. Teaching for quality learning at university. 4th ed: Open University Press; 2011.
 17. Prosser M, Trigwell K. Understanding learning and teaching: the experience in higher education. Buckingham: Open University Press; 1999.
 18. Ramsden P. Learning to teach in higher education. 2nd ed. London: Routledge; 2003.
 19. Sanaeinasab H, Saffari M. [Influential factors on academic achievement of university students]. Edu Strateg Med Sci. 2013;5(4):243-9.
 20. Tovar E, Simon MA. Academic Probation as a Dangerous Opportunity: Factors Influencing Diverse College Students' Success. Commun Colleg J Res Pract. 2006;30(7):547-64. DOI: [10.1080/10668920500208237](https://doi.org/10.1080/10668920500208237)
 21. Molavi H. [Practical guidance SPSS 10-13-14 to behavioral sciences]. Isfahan: Poiesh Andisheh; 2007.
 22. Ramsden P. A performance indicator of teaching quality in higher education: The Course Experience Questionnaire. Stud High Edu. 1991;16(2):129-50. DOI: [10.1080/0307507912331382944](https://doi.org/10.1080/0307507912331382944)
 23. Wilson KL, Lizzio A, Ramsden P. The development, validation and application of the Course Experience Questionnaire. Stud High Edu. 1997;22(1):33-53. DOI: [10.1080/03075079712331381121](https://doi.org/10.1080/03075079712331381121)
 24. Ullah R, Richardson JT, Hafeez M. Approaches to studying and perceptions of the academic environment among university students in Pakistan. J Compar Edu. 2011;41(1):113-27.
 25. Price L, Richardson JTE, Robinson B, Ding X, Sun X, Han C. Approaches to studying and perceptions of the academic environment among university students in China. Asia Pacific J Edu. 2011;31(2):159-75. DOI: [10.1080/02188791.2011.566996](https://doi.org/10.1080/02188791.2011.566996)
 26. Zhang P, Lu G, Cheng W. Impact of Teaching Situations on Undergraduates' Approaches to Learning. Res Teach. 2006;29(4):301-5.

The Relationship of Study Approach with Deliberative Practice, Course Satisfaction and Academic Achievement among Isfahan University of Medical Sciences Nursing Students during the -2013 2014 Academic Year

Mohammad Reza Nilli¹, Hamid Abdi^{2,*}

¹ Assistant Professor, Department of Education, Curriculum Development, College of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

² Ph.D Candidate, Department of Education, Curriculum Development, College of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

* Corresponding author: Hamid Abdi, Ph.D Candidate, Department of Education, Curriculum Development, College of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: Habdi63@Gmail.com

Received: 6/01/2016

Accepted: 16/01/2016

Keywords:

Educational Status
Students, Nursing
Clinical Environment
Health

© 2016 Iranian Nursing Scientific Association

Abstract

Introduction: Types of students' studying and learning approaches play a role in students' satisfaction of courses as well as academic achievements. The purpose of this study was to determine the relationship of study approach with deliberative practice, course satisfaction and academic achievement.

Methods: The method of the study was descriptive-correlation. The statistical population included all the third-, fifth- and seventh-semester nursing undergraduate students of Isfahan University of Medical Sciences, and the statistical sample ($n = 187$) was selected through convenient sampling. The data were collected by Questionnaire of Study Approach to Deliberative Practice, which includes 25 items and has been developed by Duvivier et al. (2011), a general item to measure overall satisfaction of the course and the students' averages. For data analysis, descriptive and inferential statistics (correlation coefficients, ANOVA, and independent t-test) were used.

Results: There was a statistically significant correlation in study approach with deliberative practice, course satisfaction and academic achievement ($P = 0.001$). This correlation was also observed between course satisfaction and academic achievement ($P = 0.001$, $r = 0.74$). The results also showed that with increase in the semester of nursing students, the correlation between components increased too.

Conclusions: The results of this study can be used to deal with theoretical problems of nursing education and preparation to deal with the complexity of the clinical environment. Therefore, policymakers and educational planners of nursing education should try to improve the skills of their students and help with health promotion in the community with adopting educational strategies.